

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain ja tutkintavankeuslain, pakkokeinolain ja rikoslain 6 luvun 13 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain ja tutkintavankeuslain, pakkokeinolain ja rikoslain 6 luvun 13 §:n muuttamisesta (HE 222/2018 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Lakivaliokunta (LaVM 19/2018 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

vankeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vankeuslain (767/2005) 16 luvun 9 §:n 4 momentti ja 10 §:n 1 momentti sekä 18 luvun 2 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 16 luvun 9 §:n 4 momentti laissa 735/2011 ja 16 luvun 10 §:n 1 momentti laissa 393/2015, ja
lisätään 16 lukuun uusi 2 a ja 8 a § sekä 19 lukuun uusi 2 a § seuraavasti:

16 luku

Vankilan tilojen ja vangin tarkastaminen

2 a §

Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttuminen

Rikosseuraamuslaitoksella on vankilan järjestyksen tai turvallisuuden ylläpitämiseksi taikka omaisuuden suojelemiseksi oikeus ottaa miehittämätön kulkuneuvo tilapäisesti haltuun, estää sen

Eduskunnan vastaus EV 267/2018 vp

käyttö tai muutoin puuttua sen kulkuun, jos se saapuu vankilan alueelle tai alueen yläpuoliseen ilmatilaan.

Rikosseuraamuslaitos voi 1 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa käyttää teknistä laitetta, joka vaikuttaa miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun. Tekninen laite ei saa aiheuttaa vähäistä suurempaa haittaa radio- tai muulle viestinnälle taikka yleiselle viestintäverkolle. Laitetta voidaan käyttää, jos se on puolustettavaa ottaen huomioon tehtävän tärkeys ja kiireellisyys, miehittämättömän kulkuneuvon toiminnan vaarallisuus, käytettävissä olevat voimavarat sekä muut tilanteen kokonaisarvosteluun vaikuttavat seikat. Laitetta saa käyttää vain niin kauan kuin se on välttämättä toimenpiteen suorittamiseksi. Laitetta saa käyttää ainoastaan asianmukaisen koulutuksen saanut virkamies.

Rikosseuraamuslaitoksella on oikeus käsitellä miehittämättömän kulkuneuvon käyttöön liittyvää radioviestintää, välitystietoja ja sijaintitietoja miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumisesta tai kulkuneuvon tai sen kokonaisjärjestelmän osan yksilöimiseksi ja sijainnin määrittämiseksi. Tiedot radioviestinnästä, välitystiedot ja sijaintitiedot on hävitettävä viipymättä toimenpiteen jälkeen, jollei laissa toisin säädetä.

8 a §

Haltuun otetun miehittämättömän kulkuneuvon käsittely

Rikosseuraamuslaitoksen haltuunsa ottama miehittämätön kulkuneuvo on palautettava kulkuneuvon omistajalle, jos omistaja on tiedossa.

Rikosseuraamuslaitos voi 1 momentin estämättä luovuttaa kulkuneuvon toimivaltaiselle viranomaiselle, jolla on sen käsittelyyn laillinen peruste.

9 §

Menettely ja päätösten kirjaaminen

Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumisesta, henkilöntarkastuksesta, henkilönkatsastuksesta ja erityistarkastuksesta pidetään pöytäkirjaa, jonka tarkemmasta sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Päihtymystilaa koskevat havainnot ja turvatarkastuksen toimittaminen kuljetuksen aikana on kirjattava Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikön vahvistaman kaavan mukaiselle lomakkeelle.

10 §

Päätösvalta

Vangin turvatarkastuksesta päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies taikka ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies. Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumisesta, vangin henkilöntarkastuksesta ja päihteettömyyden valvonnasta päättää ohjauksen tai valvonnan esimiestehtävissä toimiva virkamies tai, jos asia ei siedä viivytystä, ohjaus- tai valvontatehtävissä toimiva virkamies.

Eduskunnan vastaus EV 267/2018 vp

18 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

2 §

Sitominen

Vangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä, sylkemisen estävää suojaa käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

- 1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;
 - 2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;
 - 3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi; tai
 - 4) henkilönkatsastuksen turvaamiseksi.
-

19 luku

Ilmoitukset ja tiedon antaminen

2 a §

Ilmoitus miehittämättömään kulkuneuvoon puuttumisesta

Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumisesta 16 luvun 2 a §:ssä tarkoitettulla teknisellä laitteella on ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Laki

tutkintavankeuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan tutkintavankeuslain (768/2005) 13 luvun 2 §:n 1 momentti ja
lisätään 11 lukuun uusi 2 a § seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 267/2018 vp

11 luku

Vankilan tilojen ja tutkintavangin tarkastaminen

2 a §

Miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttuminen

Tutkintavankeuden toimeenpanossa sovelletaan vankeuslain 16 luvun 2 a, 8 a, 9 ja 10 §:n säännöksiä miehittämättömän kulkuneuvon kulkuun puuttumisesta.

13 luku

Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

2 §

Sitominen

Tutkintavangin välitöntä toimintavapautta saadaan rajoittaa käsiraudat laittamalla, muovista sidettä käyttämällä, sylkemisen estävää suojaa käyttämällä tai muulla vastaavalla tavalla, jos se on välttämätöntä:

- 1) karkaamisen estämiseksi kuljetuksen aikana;
 - 2) sellaisen väkivaltaisen käyttäytymisen hillitsemiseksi, jota ei saada estetyksi muilla tavoin ja josta saattaa aiheutua vaaraa vangin tai muun henkilön turvallisuudelle taikka huomattavaa vahinkoa omaisuudelle;
 - 3) uhkaavan väkivallan torjumiseksi; tai
 - 4) henkilönkatsastuksen turvaamiseksi.
-

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

pakkokeinolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan pakkokeinolain (806/2011) 11 luvun 4 §:n 1 momentin 9 kohta, sellaisena kuin se on laissa 101/2018,

Eduskunnan vastaus EV 267/2018 vp

muutetaan 2 luvun 12 c §:n 2 momentti, 12 g §:n 1 momentin 1 kohta ja 12 i §, 5 luvun 5 §:n 3 ja 4 momentti sekä 11 luvun 4 §:n 1 momentin 6 ja 8 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 101/2018, sekä lisätään 2 lukuun uusi 12 k § seuraavasti:

2 luku

Kiinniottaminen, pidättäminen, vangitseminen ja tutkinta-aresti

12 c §

Ratkaisu tutkinta-arestista

Tutkinta-arestiin määräämistä koskevasta ratkaisusta ja sen tiedoksiannosta on ilmoitettava Rikosseuraamuslaitokselle. Jos tutkinta-arestiin määrätty on vapaana eikä ratkaisua tutkinta-arestista anneta hänen läsnä ollessaan, tuomioistuimen on annettava ratkaisu tutkinta-arestista tiedoksi jotakin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun mukaista todisteellista tiedoksiantotapaa noudattaen.

12 g §

Tutkinta-arestiin määrätyn yleiset velvollisuudet

Tutkinta-arestiin määrätty on velvollinen:

1) noudattamaan tutkinta-arestia koskevassa tuomioistuimen ratkaisussa asetettuja velvollisuuksia ja ottamaan välittömästi yhteyttä Rikosseuraamuslaitokseen tutkinta-arestin valvonnan järjestämiseksi;

12 i §

Velvollisuuksien rikkominen

Jos Rikosseuraamuslaitos tekemänsä selvityksen perusteella toteaa, että tutkinta-arestiin määrätty on rikkonut lievästi ja ilman 12 h §:n 2 momentissa tarkoitettua syytä hänelle asetettuja velvollisuuksia, Rikosseuraamuslaitos antaa hänelle kirjallisen varoituksen. Sen antamisesta päättää yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja.

Jos Rikosseuraamuslaitos tekemänsä selvityksen perusteella toteaa, että tutkinta-arestiin määrätty on kirjallisesta varoituksesta huolimatta tai muuten törkeästi rikkonut hänelle asetettuja velvollisuuksia taikka jos tutkinta-arestiin määrätty jatkaa rikollista toimintaa, pakenee tai ryhtyy valmistelemaan pakoa, Rikosseuraamuslaitoksen on viipymättä ilmoitettava asiasta poliisille ja syyttäjälle. Tutkinta-arestiin määrätty saadaan pidättää ja vangita, jos hän muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa rikkoo hänelle asetettuja velvollisuuksia taikka jatkaa rikollista toimintaa, pakenee tai ryhtyy valmistelemaan pakoa. Tutkinta-arestin suorittamisajaksi ei lueta

Eduskunnan vastaus EV 267/2018 vp

aikaa sen vuorokauden alusta, jolloin velvollisuuksien rikkominen tapahtui, tutkinta-arestiin määrätty jatko rikollista toimintaa tai pakeni. Rikosseuraamuslaitoksen on ilmoitettava syyttäjälle tuomioistuinkäsittelyssä tarvittavat tiedot tutkinta-arestin suorittamisesta. Jos tutkinta-arestiin määrättylle tuomittu ehdoton vankeusrangaistus on jo tullut täytäntöönpanokelpoiseksi, se saadaan panna heti täytäntöön.

Vangitsemista ja velvollisuuksien rikkomista koskevan asian käsittelee käräjäoikeus. Käräjäoikeus on päätösvaltainen, kun siinä on yksin puheenjohtaja. Asia voidaan ratkaista tutkinta-arestiin määrätyn poissaolosta huolimatta.

Rikosseuraamuslaitoksen on varattava tutkinta-arestiin määrättylle tilaisuus tulla kuulluksi 1 ja 2 momentissa tarkoitettua selvitystä tehdessään.

Jos tutkinta-arestiin määrätty on rikkonut hänelle asetettuja velvollisuuksia, hänet voidaan noutaa Rikosseuraamuslaitoksen määräämään tapaamiseen rikkomuksen selvittämistä varten. Poliisin on annettava noudon toteuttamiseksi virka-apua. Noudosta päättää pidättämiseen oikeutettu poliisimies Rikosseuraamuslaitoksen pyynnöstä. Noudettavaksi määrätty saadaan aikaisintaan kuusi tuntia ennen määrättyä tapaamista ottaa kiinni ja säilöön.

12 k §

Etsintäkuuluttaminen

Rikosseuraamuslaitos voi etsintäkuuluttaa tutkinta-arestiin määrätyn tutkinta-arestin toimeenpanoa varten, jos tutkinta-arestiin määrätty pakoilee toimeenpanoa.

Vankeuslaissa (767/2005) tarkoitettu täytäntöönpanosta vastaava virkamies tai täytäntöönpanojohtajan määräämä muu täytäntöönpanoyksikön virkamies päättää tutkinta-arestiin määrätyn etsintäkuuluttamisesta ja etsintäkuulutuksen peruuttamisesta.

5 luku

Matkustuskielto

5 §

Päätös matkustuskiellosta

Päätöksestä on annettava jäljennös kieltoon määrättylle. Jos matkustuskieltoon määrätty ei ollut läsnä päätöstä annettaessa tai jos jäljennöstä ei muuten voida tuolloin hänelle antaa, jäljennös voidaan toimittaa hänelle postitse hänen ilmoittamallaan osoitteella. Jos tehostettuun matkustuskieltoon määrätty on vapaana eikä päätöstä tehostetusta matkustuskiellosta anneta hänen läsnä ollessaan, tuomioistuimen on annettava päätös tehostetusta matkustuskiellosta tiedoksi jotakin oikeudenkäymiskaaren 11 luvun mukaista todisteellista tiedoksiantotapaa noudattaen.

Tehostettua matkustuskieltoa koskevasta päätöksestä sekä sen tiedoksiannosta on viipymättä ilmoitettava Rikosseuraamuslaitokselle ja poliisille.

Eduskunnan vastaus EV 267/2018 vp

11 luku

Erinäiset säännökset

4 §

Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkemmat säännökset:

6) tutkinta-arestiin liittyvien asiakirjojen laatimisesta, käsittelystä ja sisällöstä sekä tutkinta-arestiin liittyvistä toimenpiteistä ilmoittamisesta;

8) 2 luvun 12 i §:n 2 momentissa tarkoitetun syyttäjälle tehtävän ilmoituksen sisällöstä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Laki

rikoslain 6 luvun 13 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 6 luvun 13 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 102/2018, seuraavasti:

6 luku

Rangaistuksen määräämisestä

13 §

Vapaudenmenetysajan ja vapauden rajoituksen ajan vähentäminen

Jos määräaikainen vankeusrangaistus tuomitaan teosta, jonka johdosta rikoksen tehnyt on ollut vapautensa menettäneenä yhtäjaksoisesti vähintään yhden vuorokauden, tuomioistuimen on vähennettävä rangaistuksesta vapaudenmenetystä vastaava aika tai katsottava vapaudenmenetys rangaistuksen täydeksi suoritukseksi. Jos määräaikainen vankeusrangaistus tuomitaan teosta, jonka johdosta rikoksen tehnyt on ollut tehostetussa matkustuskiellossa tai tutkinta-arestissa yhtäjaksoisesti vähintään kaksi vuorokautta, tuomioistuimen on vähennettävä rangaistuksesta va-

Eduskunnan vastaus EV 267/2018 vp

pauden rajoitusta vastaava aika siten, että kaksi vuorokautta tehostetussa matkustuskiellossa tai tutkinta-arestissa vastaa yhtä päivää vankeutta tai se on katsottava rangaistuksen täydeksi suoritukseksi. Jos vähennettävien päivien lukumäärä ei ole kahdella jaollinen, ylijäävä päivä jätetään vähentämättä. Vapaudenmenetysaika ja vapauden rajoituksen aika lasketaan päivinä. Tuomioon on merkittävä vapaudenmenetysten, tehostetun matkustuskiellon ja tutkinta-arestin alkamis- ja päättymispäivät.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Helsingissä 26.2.2019

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri